

Reykjavík, 23. mars 2026

USK24120039

Svör við athugasemdom og tillögum sem bárust í kjölfar samráðs um drög að aðgerðaáætlun um líffræðilega fjölbreytni fyrir árin 2026-2030

Í desember 2025 var stofnaður starfshópur um endurskoðun aðgerðaáætlunar um líffræðilega fjölbreytni í Reykjavík. Starfshópnum var falið að vinna drög að aðgerðum fyrir árin 2026-2030 byggt á gildandi stefnu. Starfshópurinn hélt vinnustofu aðgerðirnar með helstu hagaðilum þar sem drög að aðgerðum voru rýndar. Jafnframt voru drögin send til umsagnar í samráðsgátt Reykjavíkur þar sem íbúum Reykjavíkur, samtökum og stofnunum bauðst að koma á framfæri sínu álit, tillögum, ábendingum og sjónarmiðum um drögin.

Á samráðstíma bárust sex athugasemdir frá stofnunum og félagasamtökum (Laugarnesvinum, Landi og skógi, Náttúrufræðistofnun, Náttúruverndarstofnun, Skógræktarfélagi Reykjavíkur og Náttúruminjasafni Íslands/BIODICE). Helstu atriði úr umsögnum þeirra eru birt hér ásamt svari og hvernig unnið var úr þeim.

Þakkað er kærlega fyrir þær athugasemdir, tillögur og hugmyndir sem bárust á samráðstíma en þær eru nauðsynlegar til þess að bæta aðgerðaáætlunina og sníða af vankanta.

Virðingarfyllst,
Benedikt Traustason
Umhverfis- og skipulagssvið

Reykjavík

Laugarnesvinir - Andrea Fanney Jónsdóttir og Björn Hauksson

1. Endurheimt votlendis á Laugarnestanga

Á Laugarnestanga var votlendi með fjölbreyttu fuglalífi, en vegna skurða og frárennslis sem lagt var á svæðinu, að hluta til neðanjarðar, er votlendið að miklu leyti horfið. Laugarnesvinir óska eftir því að endurheimt þessa votlendis sé sett í aðgerðaáætlun um líffræðilega fjölbreytni. Slík endurheimt styður fjölbreytt dýralíf og snýr við þeirri skerðingu sem orðið hefur á líffræði svæðins. Ennfremur myndi slík endurheimt draga úr losun gróðurhúsalofttegunda á borgarlandi. Tvær lagnir eru á svæðinu, gömul holræsislögn og nýrri holræsislögn frá árinu 1998. Lagt er til að báðum lögnum verði lokað til að stöðva rennsli í þeim á nokkrum stöðum eða þær fjarlægðar í heild sinni. Að mati Laugarnesvina hafa þessar lagnar gert ástand svæðisins verra sem brýtur gegn 37. gr. laga nr. 60/2013, enda er Laugarnestangi á C hluti náttúruminjaskrár frá árinu 1991.

Svar: Framkvæmdir umhverfis Laugarnes í áranna rás virðast hafa haft áhrif vatnsstöðu á svæðinu og þ.m.t. á votlendisblett sem var þar áður. Þær framkvæmdir eru m.a. lagning holræsislagnar í gegnum nesið, vegagerð umhverfis það o.s.frv. Ekki er ljóst hvenær breytingar á vatnsstöðu urðu né hvaða framkvæmdir höfðu þar mest að segja. Því er ekki tekin afstaða til hugmyndarinnar að svo stöddu þar sem þær fela í sér talsvert umfangsmiklar framkvæmdir sem þarf að greina betur.

2. Landfylling á Laugarnestanga sé fjarlægð eða breytt í útivistarsvæði án bygginga

Ný landfylling á Laugarnestanga er hluti af áformum Veitna og Faxaflóahafna um að stækka athafnasvæði hafnarinnar og undir starfsemi Veitna. Laugarnesvinir óska eftir því að aðgerðaráætlunin greini möguleika þess að fjarlægja landfyllinguna eða til vara að umbreyta henni í grænt svæði án bygginga. Að mati Laugarnesvina skerðir landfylling með byggingum verulega náttúrfarið á Laugarnestanga bæði fyrir dýr og upplifun íbúa við útivist á svæðinu ásamt því að skerða verulega menningarlegt landslag sem tengir Laugarnestangann við Viðey. [Vísað er til myndar með athugasemdinni]

Svar: Hugmyndin er móttækin en ekki verður tekin afstaða til hennar í aðgerðaáætluninni. Í gildandi aðalskipulagi er gert ráð fyrir hafnsækinni starfssemi á svæðinu en svæðið hefur ekki verið deildskipulagt. Því hefur ekki verið tekin afstaða til þess hvernig landnotkun verður háttáð.

3. Ágengum gróðri sé haldið í skefjum árlega á Laugarnestanga

Laugarnesvinir óska þess að í aðgerðaráætlun sé ákvæði um að árlega skuli fjarlægja allar ágengar plöntur sem ógna líffræðilegum fjölbreytileika svæðisins og gróðurfari þess. Kerfill og aðrar ágengar plöntur hafa breitt úr sér og mikilvægt er að lágmarka eða fjarlægja alfarið útbreiðslu slíkra planta á svæðinu. Þannig má einnig vernda náttúrulegt mólendi sem er kjörlandi fjölmargra dýrategunda. Úttekt fari fram á gróðurfari og dýralíf á svæðinu að lágmarki á tveggja ára fresti. Sjá meðfylgjandi mynd 2 með korti af ágengum gróðri á svæðinu.

Svar: Í drögum að aðgerðaáætlun er fjallað um ágengar tegundir undir markmiði 3. Í aðgerð nr. 4. segir: „Ágengum plöntutegundum (t.d. skógarkerfli og lúpínu) verði haldið í skefjum á forgangssvæðum, svo sem friðlýstum svæðum í Reykjavík. Tröllahvannir verði upprættar á forgangssvæðum (t.a.m. leiksvæðum) og eftir föngum annars staðar í borgarlandinu.“ Ábendingunni er vel tekið og er gert ráð fyrir að kerfill við Laugarneshól verði sleginn og áfram verði leitað leiða til þess að halda tröllahvönnum í skefjum á svæðinu. Síðasta náttúrufarsúttekt í Laugarnesi er komin til ára sinna og væri vert að endurtaka hana í kjölfar friðlýsingar svæðisins.

4. Sameina friðlýst svæði við Laugarnestanga sem eina heild sem landslagsverndað svæði
Þess er óskað að friðlýstu svæðin á Lundey, Akurey, Viðey og Laugarnestanga verði sameinuð í eitt landslagsverndað svæði líkt og gert hefur verið með Þingvelli og Þjórsárver. Þannig verði útsýnið varðveitt og svæðið í heild sinni verndað.

Svar: Laugarnestangi var nýlega friðlýstur skv. lögum um menningarminjar en Lundey og Akurey voru friðlýst skv. lögum um náttúrvernd og af öðrum ástæðum en tanginn. Viðey hefur aftur á móti ekki verið friðlýst en hún er á C-hluta náttúruminjaskrár og nýtur hverfisverndar skv. ákvæðum skipulagslaga. Ekki verður tekin afstaða til hugmyndarinnar í aðgerðaáætluninni að svo stöddu en hún er áhugaverð.

5. Bókhald yfir græn svæði í Reykjavík uppfært árlega

Til þessa hefur Reykjavíkurborg ekki birt heildstætt yfirlit yfir öll græn svæði í borginni. Því er óljóst hvort græn svæði hafi haldist óbreytt eða verið skert milli ára. Laugarnesvinir óska þess að í aðgerðaráætluninni verði ákvæði um að birta skuli árlega yfirlit yfir öll græn svæði, stærð þeirra, flokkun (skrúðgarðar, villt svæði o.s.frv.), og sérkenni. Ef þess er kostur skulu einnig fylgja upplýsingar um áætlaðan gestafjölda helstu svæða og efnahagslegt virði svæðanna sé metið líkt og fasteignamat er framkvæmt fyrir fasteignir í eigu borgarinnar. Einnig séu áhrif metin af röskun og framkvæmdum í jaðri grænna svæða, s.s. landfylling á Laugarnestanga. Einnig ætti að meta fjölda trúa á hverju svæði og möguleika í endurheimt votlendis þar sem við á.

*Svar: Yfirlit um opin svæði eru birt aðalskipulagi borgarinnar undir flokknum „OP“.
Haldið er utan um gestatölur á sumum opnum svæðum, t.a.m. Grasagarði Reykjavíkur en þær má finna á vef Reykjavíkurborgar.*

Í drögum að aðgerðaáætlun undir markmiði 3, í umfjöllun um búsvæðaeyðingu segir í aðgerð nr. 1: „Tryggt verði að vistfræðilega mikilvæg svæði minnki ekki að flatarmáli innan þéttbýlis Reykjavíkur. Tryggt verði að yfirborð sem er gegndræpt haldi þeim eiginleikum eins og kostur er. (6.2) Greind verði þróun flatarmáls grænna svæða á síðustu 20 árum.“ Því er gert ráð fyrir í áætluninni að skoðað verði hvernig græn svæði í borginni hafa þróast á liðnum árum.

Land og skógur - Hilmar Njáll Þórðarson

1. Fræðsla og þátttaka íbúa

- Mjög jákvætt að virkja íbúa og nýta tegundaskráningar (citizen science), bæði til gagnaöflunar og til að styrkja tengsl íbúa við náttúru borgarinnar.

Svar: Tekið er undir það og í þeirri vinnu væri gott að efla samstarf á milli stofnana.

2. Gróður í borgarrými

- Gott að leggja áherslu á fjölbreyttan gróður í borgarrými (undirgróður, runna, fjölæringar, götutré o.s.frv.) og einnig á jaðarsvæðum (t.d. umferðareyjar).
- Land og skógur bendir á að mögulega væri ástæða til að setja skýrari varnagla varðandi tegundaval, fara varlega í klifurplöntur (t.d. bergfléttu) og innfluttar fjölærar tegundir. Huga þarf að áhættumati á tegundavali og forgangsraða staðgróðri þar sem það á við.

Svar: Ábending um tegundaval er góð en og því skiptir miklu máli að unnið verði frekar að skilgreiningu ágengra tegunda á Íslandi og ekki síður tegunda sem gætu verið mögulega ágengar og umgangast ætti af varúð. Orðalag lagfært.

3. Skordýraeitur

- Helst þyrfti að draga skýrar línur um hvort og þá hvenær eigi að nota skordýraeitur.
- Drög að aðgerðaráætlun nefna minni notkun, sem er gott, en ástæða væri til að setja ferlið enn skýrar upp en nú er gert; forvarnir og vistvænar aðgerðir fyrst, efnameðferð aðeins sem síðasta úrræði, og þá markviss og skjalfest notkun, jafnvel með vöktun á áhrifum ef mögulegt er.

Svar: Ábendingin er góð. Með núverandi umhirðu er afar lítið skordýraeitur og plöntuvarnarefni sjaldan notuð og aðeins við nauðsynlegar aðstæður sem eru tiltölulega sjaldgæfar. Notkun þeirra hefur minnkað mikið á liðnum árum. Fylgst er með magntölum um slíkra efna á milli ára. Gert er ráð fyrir að í tillögu að afgreiðslu Náttúruborgarsamningsins verði aðgerð 2.4 (um að hætta skuli notkun skordýraeiturs og illgresiseyðis, nema í undantekningartilfellum) skoðuð nánar.

Orðalag tillögunnar verður lagfært.

4. Skilgreining og mæling á líffræðilegri fjölbreytni

- Vantar stutta skilgreiningu/afmörkun. Er markmiðið fyrst og fremst “fleiri tegundir” eða að styðja við “réttar” tegundir og búsvæði (t.d. fugla, frjóbera, lyklibúsvæði)?
- Gagnlegt væri að tengja þetta skýrar við mælikvarða.

Svar: Ábendingin er góð, fjallað er um skilgreiningar í stefnu um líffræðilega fjölbreytni í Reykjavík sem aðgerðaáætlunin byggir á en gjarnan mætti bæta við afmörkuninni í aðgerðaáætlunina líka.

Náttúrufræðistofnun – Snorri Sigurðsson

1. Ánægja með áætlunina

„Því er fagnað að unnin sé ný aðgerðaáætlun fyrir gildandi stefnu Reykjavíkurborgar um líffræðilega fjölbreytni og telur Náttúrufræðistofnun áætlunina vera í senn metnaðarfulla og ábyrga og tekur hún á mörgum, mismunandi þáttum sem er í góðu samhengi við breitt efnissvið stefnunnar og málefnisins almennt séð. Ný stefna Íslands um líffræðilega fjölbreytni var samþykkt í upphafi þessa árs og er aðgerðaáætlun í undirbúningi hjá umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytinu. Meðal markmiða í þeirri stefnu er að efla mikilvægt hlutverk sveitarfélaga. Framlag sveitarfélags eins og þessi aðgerðaáætlun Reykjavíkurborgar er því öflugt og tímabært og styður vel við þetta markmið stjórnvalda. Mikilvægt er að horfa til samræmingar og samstarfs milli markmiða og aðgerða ríkis og sveitarfélaga í málefninu til að tryggja samlegð og auka skilvirkni“

Svar: Gott að sjá að áætlunin sé í samræmi við áherslur og markmið Íslands í málaflokknum. Ánægjulegt að hún falli vel að hlutverkum sveitarfélaga sem mótum hefur verið í nýrri stefnumótun Íslands.

2. Berlin Urban Nature Pact

Þá lýsir Náttúrufræðistofnun yfir ánægju með þátttöku Reykjavíkurborgar í Náttúruborgarsamningi Berlínar (Berlin Urban Nature Pact) en slíkt alþjóðlegt samstarf getur verið mjög lærdómsríkt en styður einnig við og hvetur til ýmissa jákvæðra aðgerða hér heima. Gott er að sjá að aðgerðaáætlunin tengir vel við þau markmið sem hafa verið skilgreind í þessu samstarfi.

Svar: Tekið er undir það enda hefur samstarfið nú þegar skilað sér í aukinni þekkingu og samstarfi við aðrar borgir sem glíma við áþekk verkefni.

3. Vöktun lífríkis grundvöllur ákvarðanatöku

„fyrsta [markmiðið] fjallar um nauðsynlega þekkingu og upplýsingar um líffræðilega fjölbreytni borgarinnar og meðal aðgerða sem eru skilgreindar undir því markmiði má nefna gerð vöktunaráætlunar um lífríki í Reykjavík og gerð samantektar um rannsóknir og vöktunarverkefni sem nú þegar fara fram. Hvoru tveggja er að mati Náttúrufræðistofnunar mjög mikilvægar aðgerðir, sem vissulega krefjast töluverðrar vinnu, en að hafa góða yfirsýn yfir stöðu mála og setja það í samhengi við áætlaða vöktun til framtíðar er grundvöllur árangurs annarra aðgerða áætlunarinnar. Náttúrufræðistofnun er tilbúin til að veita aðstoð og ráðgjöf um bæði þessi verkefni, enda býr stofnunin yfir töluverðum upplýsingum um lífríki í Reykjavík og þekkir vel til rannsóknar- og vöktunarverkefna á svæðinu.“

Svar: Tekið er undir það mikilvægi og þakkað er kærlega fyrir þá aðstoð sem boðin er fram.

4. Mikilvægi endurmats fyrir aðgerða

„Meðal annarra aðgerða undir þessu fyrsta markmiði má nefna rannsóknir og endurmat endurmat á áhrifum einstakra aðgerða t.d. endurheimtar votlendis. Náttúrufræðistofnun fagnar þessu því of algengt er að fylgja ekki eftir aðgerðum af þessum toga til að leggja mat á árangur“

Svar: Tekið er undir það og þakkað aftur fyrir þá aðstoð sem boðin er fram.

5. Vernd mikilvægra svæða og endurheimt

„Undir öðru markmiði um að tryggja sterka stöðu líffræðilegrar fjölbreytni í borgarlandinu er að finna mikinn fjölda aðgerða m.a. aðgerðir er snúa að verndun mikilvægra svæða.

Náttúrufræðistofnun fagnar áformum um að friðlýsa fjörur við Ægisíðu og Skerjafjörð en stofnunin tilnefndi þær sem hluta af tillögu stofnunarinnar fyrir B-hluta náttúruminjaskrár.“

Svar: Tekið er undir það sjónarmið.

„Þá er mjög jákvætt að vinna eigi verndarskilmála eða verndaráætlanir fyrir öll hverfisverndarsvæði.“

Svar: Tímabært er að endurskoða afmörkun hverfisverndarsvæða og skilgreina nánar verndargildi þeirra og hvernig það verður varðveitt.

„Hugmyndir um endurheimt strandlengju áhugaverðar og lítil reynsla af slíku hér á landi.

Náttúrufræðistofnun hefur áhuga á að fylgjast með og vera í samráði um þær aðgerðir.“

Svar: Með breytingum á sjávarstöðu og auknum veðurbreytingum má gera ráð fyrir að skoða þurfi slíkar aðgerðir betur. Framboðin aðstoð mun án efa nýtast vel.

6. Fjölgun og efling búsvæða

„Þá er fjöldi aðgerða skilgreindur fyrir fjölgun og eflingu búsvæða, og er þá einkum verið að horfa til þeirra svæða borgarinnar þar sem mest er um manngert búsvæði með notkun ýmissa gróðurlausna. Er það allt jákvætt en huga þarf vandlega að því að ekki séu notaðar tegundir sem geta gerst ágengar og dreifst inn á náttúruleg gróðursvæði.“

Svar: Þakkað er fyrir góða brýningu varðandi framandi ágengar tegundir. Þar er mikilvægt að leita ráðgjafar sérfræðinga þ.á.m. Náttúrufræðistofnunar.

7. Helstu ógnir (búsvæðaeyðing, mengun, ágengar tegundir og loftslagsbreytingar)

„Varðandi búsvæðeyðingu er einkum um að ræða verklag, væntanlega í skipulagi og framkvæmdum, sem á að tryggja að grænum svæðum fækki ekki of mikið og að sett verði viðmið um mótvægisáðgerðir og endurheimt þegar nýtt land er brotið undir byggð eða mannvirki. Náttúrufræðistofnun telur mikilvægt að þetta skili sér á skýran hátt inn í skilmála skipulags á öllum stigum sem unnið er með á vettvangi borgarinnar sem og í framkvæmdaleyfi, leyfi til nýtingar borgarlands og eftirlitsverklagsreglur eins og við á.“

Svar: Þakkað er fyrir ábendinguna og orðalag verður aðlagð til samræmis.

8. Fræðsla og samstarf við íbúa

„Jákvætt er að skilgreina eigi forgangssvæði [varðandi ágengar tegundir] og einnig að virkja eigi íbúa til aðgerða.“

„Fjórða markmiðið fjallar um fræðslu og eru þar margar áhugaverðar og jákvæðar aðgerðir tilgreindar. Fagnað er nýjungum svo sem mögulegum umhverfisstyrkjum fyrir íbúa til að ráðast í aðgerðir í þágu líffræðilegrar fjölbreytni.“

Svar: Tekið er undir mikilvægi þess að auka samstarf við íbúa varðandi ágengar tegundir, fræðslu og í tengslum við umhverfisstyrki. Áhugi íbúa á styrkjunum verður kannaður sérstaklega.

9. Starfsemi Reykjavíkur

„Fimmta markmiðið snýr að því að áhersla á líffræðilega fjölbreytni sé vel sýnileg í starfsemi borgarinnar og meðal aðgerða má nefna ýmsar leiðir til þess s.s. nálgun við áætlanagerð, notkun gátlista, beiting umhverfissvottunar, gerð árangursvísa o.fl. Þessar aðgerðir eru sérstaklega mikilvægar að mati Náttúrufræðistofnunar því þær auka eignarhald stefnunnar inni í borgarkerfinu og búa til hvata til að styðja við markmið og aðgerðir hennar.“

Svar: Mikilvægt er að eignarhald með stefnunni og aðgerðaáætluninni sé dreift og þakkað er fyrir þá brýningu.

10. Leiðandi hlutverk Reykjavíkurborgar

Sjötta og síðasta markmiðið fjallar um leiðandi hlutverk Reykjavíkurborgar og snýr m.a. að stuðningi við önnur sveitarfélög, að greiða fyrir nýsköpunar- og rannsóknarverkefnum á sviði líffræðilegrar fjölbreytni í Reykjavík og þátttöku í alþjóðaverkefnum. Allt eru þetta mikilvægir þættir sem styrkja málstaðinn og getu borgarinnar til að fylgja eftir stefnunni. hvata til að styðja

við markmið og aðgerðir hennar.
Svar: Tekið er undir það sjónarmið.

4. Náttúruverndarstofnun - Þórdís Björt Sigurðardóttir og Hákon Ásgeirsson

1. Mikilvægt er að skýra hlutverk, ábyrgð og samstarf aðila betur

Í stefnu stjórnvalda um líffræðilega fjölbreytni til ársins 2030 er lögð sérstök áhersla á að efla hlutverk sveitarfélaga og skýra aðkomu þeirra að verkefnum sem varða líffræðilega fjölbreytni. Jafnframt er þar undirstrikað að ríki og sveitarfélög þurfi að skilgreina betur verkaskiptingu og hlutverk hvors aðila, og að fagstofnanir ríkisins gegni mikilvægu hlutverki í upplýsingagjöf, ráðgjöf og leiðbeiningum til sveitarfélaga.

Að mati Náttúruverndarstofnunar væri æskilegt að þetta sjónarmið kæmi skýrar fram í aðgerðaáætlun Reykjavíkurborgar. Nokkrar aðgerðir varða viðfangsefni þar sem ábyrgð, lögbundið hlutverk eða umsjón, er ekki eingöngu hjá Reykjavíkurborg, heldur einnig hjá ríkisstofnunum eða öðrum aðilum. Í slíkum tilvikum er mikilvægt að orðalag aðgerða endurspeglí að framkvæmd þeirra og útfærsla fari fram í samráði við viðeigandi ábyrgðaraðila.

Stofnunin leggur því til að almennt verði yfirfarið hvort skýra þurfi betur:

- hver beri ábyrgð á einstökum aðgerðum,
- hvar samráð við ríkisstofnanir eða aðra ábyrgðaraðila sé nauðsynlegt,
- og hvernig samstarfi, hlutverkum og eftirfylgni verði háttáð.

Svar: Þakkað er fyrir góða ábendingu. Í drögum sem auglýst voru til samráðs var ekki tekið fram hver er ábyrgðaraðili hvers aðgerðar verður eða áætlaður tímarammi fyrir framkvæmd þeirra. Hins vegar er ljóst að fyrir hverja tillögu verður skilgreindur einn ábyrgðaraðili innan borgarkerfisins sem mun fá það hlutverk að greina hlutverk allra þeirra ólíku þátttakenda (t.a.m. stofnana, félagasamtaka og íbúa) sem koma munu að aðgerðunum og er nauðsynlegt að taki þátt til þess að verkefni verði að veruleika. Orðalag verður uppfært til samræmis við þessa tillögu.

„Þetta á til dæmis við um aðgerðir undir markmiði 2 þar sem gert er ráð fyrir að bæta aðgengi við friðlýsta svæðið við Háubakka. Slík aðgerð skal vera unnin í nánú samráði við stofnunina og á forsendum verndarmarkmiða svæðisins. Að mati stofnunarinnar ætti því að Náttúruverndarstofnun koma skýrt fram í aðgerðinni að framkvæmd hennar sé háð aðkomu Náttúruverndarstofnunar.“

Svar: Þakkað er fyrir góða ábendingu. Framkvæmdir við Háubakka eru alltaf háðar samráði, samþykki og leyfi Náttúruverndarstofnunar eftir atvikum. Í aðgerðinni er átt við að unnið verði á grunni þess deiliskipulags sem samþykkt hefur verið við friðlýsta svæðið þar sem miðar að því að auka aðgengi, fræðslu- og upplifunargildi þess. Slíkar útfærslur yrðu aðeins útfærðar í samráði við stofnunina. Orðalag verður uppfært til samræmis við þessa tillögu.

Sama sjónarmið á við um fleiri aðgerðir sem varða friðlýst svæði, svo sem:

- endurskoðun stjórnunar- og verndaráætlana á friðlýstum svæðum,
- aðgerðir sem snúa að aðgengi, innviðum og uppbyggingu á friðlýstum svæðum, í mörgum tilfellum þarf leyfi vegna aðgerða hjá viðeigandi stofnunum.
- aðgerðir gegn ágengum tegundum á friðlýstum svæðum,
- og forgangsröðun nýrra verndarsvæða eða mögulegra friðlýsinga.

Náttúruverndarstofnun leggur til að viðkomandi aðgerðir verði orðaðar með þeim hætti að skýrt sé að þær skuli unnar í samstarfi við þá aðila sem fara með lögbundna ábyrgð eða umsjón.

Svar: Hér eiga í raun sömu sjónarmið við og áður. Reykjavíkurborg og Náttúruverndarstofnun hafa unnið í samstarfi að aðgerðum gegn ágengum tegundum á friðlýstum svæðum í Reykjavík,

gerð stjórnunar og verndaráætlana sem og undirbúning nýrra friðlýsinga. Áfram verður unnið að þeim á grundvelli aðgerðaáætlunarinnar. Sjálfsgagt er að uppfæra orðalag til samræmi við þessa tillögu.

2. Skýra þarf betur hvað felst í vernd og hvernig 30% markmiðið verður útfært

„Náttúruverndarstofnun telur jákvætt að áætlunin setji fram metnaðarfullt markmið um að 30% borgarlands Reykjavíkur verði vernduð. Mikilvægt er þó að nánar sé skýrt hvernig 30% markmið aðgerðaáætlunarinnar er skilgreint. Sé um að ræða sérstakt markmið Reykjavíkurborgar er æskilegt að það komi fram með skýrum hætti. Ef markmiðið er hins vegar sett fram með vísan til 30% markmiðs samningsins um líffræðilega fjölbreytni þarf að vera ljóst hvaða svæði teljast þar með og hver ekki, þannig að framsetning áætlunarinnar sé í samræmi við þau viðmið sem þar gilda. Ekki er ljóst að hverfisvernd eða önnur sambærileg úrræði uppfylli sjálfkrafa þau viðmið sem gilda í þessu samhengi. Þar sem vinna við greiningu annarra verndarsvæða, þar á meðal mögulegra OECM-svæða (other effective area-based conservation measures), er enn í þróun telur Náttúruverndarstofnun mikilvægt að orðalag áætlunarinnar taki mið af því.“

Svar: Aðgerðin sem vísað er til er ein af þeim sem skilgreindar eru sem hluti af Náttúruborgarsamningi Berlínar sem Reykjavík er hluti að. Með aðgerðinni er átt við OECM-svæði sem byggir á grundvelli Kumning-Montreal samkomulagsins um að 30% af land, haf- og strandsvæðum verði vernduð fyrir árið 2030. Í dag nýtur um 20% af landsvæði Reykjavíkur einhvers konar verndar á grundvelli friðlýsinga skv. lögum um náttúruvernd, hverfisverndar á grundvelli skipulagslaga og síðan vatnsverndarsvæða sem skilgreind eru í aðalskipulagi á grundvelli laga um stjórn vatnamála.

Ljóst er að heimurinn allur er að feta sig áfram varðandi skilgreiningar á OECM svæðum og gætu þar t.a.m. Hverfisverndarsvæði með virkri hverfisvernd mögulega fallið undir slík svæði, sama á við um vatnsverndarsvæði. Hvað varðar hverfisverndarsvæði í Reykjavík er ljóst að kominn er tími á endurskoðun þeirra, bættu skilgreiningu verndargildis og hvernig gildi þeirra verður tryggt til framtíðar.

Í Reykjavík eru flest friðlýst svæði borgarinnar innan þéttbýlisins en fá utan þess. Engu að síður eru nokkur utan þéttbýlisins á C-hluta náttúruminjasrár og á tillögu Náttúrufræðistofnunar að B-hluta náttúruminjasrár. Í Blikdal eru stór votlendissvæði, líparítmyndanir í Móskaðshnjúkum eru þær aðgengilegustu í nágrenni höfuðborgarsvæðisins og einar af fáum í þessum landshluta. Þá hefur Esjan ríkt útivistargildi með fjölbreyttum gróðri. Á öllum þessum svæðum kæmi til greina að skilgreina skýrari vernd í skipulagi borgarinnar.

Orðalag tillögunnar verður uppfært.

3. Búsvæðavernd

Tryggja þarf fjölbreytni og vernd búsvæða ábyrgðartegunda og tegunda á válista, t.a.m. mófugla. Mófuglar eiga undir högg að sækja vegna búsvæðaeyðingar af völdum breyttrar landnotkunar og mannvirkjagerð. Margar mófuglategundir teljast ábyrgðartegundir Íslands, sökum þess hve stór hluti Evrópustofns tegundanna verpir hér á landi, og falla undir viðauka við Bernarsamninginn. Sem dæmi má nefna að stofn heiðlóu hefur minnkað um allt að 40% á síðustu 15 árum og stofn spóa um 35% á síðustu 20 árum. Í þessu samhengi getur Reykjavíkurborg gegnt mikilvægu hlutverki með því að leggja sérstaka áherslu á vernd og viðhald opinna búsvæða innan borgarlandsins í aðgerðaáætlun sinni, þar sem slík svæði geta haft verulegt gildi fyrir ábyrgðartegundir og aðrar fuglategundir sem reiða sig á mólendi, graslendi, votlendi og önnur lítt röskuð búsvæði.

Svar: Þakkað er fyrir góða ábendingu. Orðalag aðgerðar 2.c.10 um umhirðu borgarlands verður uppfært þannig hún nái betur um ábyrgðartegundir og ólík búsvæði.

4. Jákvætt er að fjallað sé um endurheimt, ágengar tegundir og strandsvæði

Náttúruverndarstofnun telur jákvætt að áætlunin fjalli með markvissum hætti um ágengar tegundir, endurheimt búsvæða og vernd og endurheimt strandsvæða. Þetta eru mikilvæg viðfangsefni í borgarlandi Reykjavíkur og geta haft veruleg áhrif á stöðu líffræðilegrar fjölbreytni.

Náttúruverndarstofnun bendir á eftirfarandi aðgerðir sem hægt væri að bæta við áætlunina:

- að setja fram markmið fyrir upprætingu minks, t.a.m. með eyrnamerktu fjármagni í málaflökkinn, starfsgildis eða hlutfall starfsgildis, kortlagningu o.s.frv. Nú stefnir í að eina minkabú landsins verði í Mosfellssveit og því er mikilvægt að Reykjavík og önnur sveitarfélög á höfuðborgarsvæðinu haldi vel utan um þessi mál.
- að forðast skuli að gróðursetja erlendar tegundir trjáa og plantna sem hafa sýnt tilhneigingu til mikillar sjálfsáningar og þar með ágengni, svo sem stafafuru og garðmaríustakk, á náttúruverndarsvæði. Einnig þarf að koma í veg fyrir frekari útbreiðslu þeirra.

Svar: Reykjavíkurborg rekur Dýraþjónustu Reykjavíkur (DÝR) sem sér um meindýravarnir í borginni, þ.á.m. minkaveiðar. Mikilvægt er að gott samstarf sé á milli dýraþjónustunnar og annarra eininga Reykjavíkurborgar t.a.m. þegar kemur að því að halda minknum í skefjum.

Varfærið tegundaval t.a.m. í skógrækt skiptir máli. Reykjavíkurborg hefur beðið eftir að gefið verði út áhættumat fyrir tegundaval í skógrækt. Þar til þau verða gefin er almenn þumalfingerregla að forðast skuli tegundir sama hafa verið metnar ágengar eða mögulega ágengar í nágrannalöndum okkar (sjá NOBANIS gagnagrunninn). Á náttúruverndarsvæðum verður áfram gert ráð fyrir góðu samstarfi við Náttúruverndarstofnun þegar kemur að aðgerðum gegn ágengum tegundum.

5. Aðgerðir gegn loftslagsbreytingum

Náttúruverndarstofnun fagnar því að aðgerðum verði forgangsraðað eftir því hvernig þær styðja við líffræðilega fjölbreytni. Í því samhengi þarf sérstaklega að hafa í huga opin svæði og náttúruleg eða hálfnáttúruleg búsvæði sem geta haft mikið gildi fyrir líffræðilega fjölbreytni, þar á meðal fyrir ábyrgðartegundir sem reiða sig á opin búsvæði og mikilvægt að slík svæði njóti verndar og að þau séu ekki tekin undir loftslagsaðgerðir sem kunna að rýra vistfræðilegt gildi þeirra.

Náttúruverndarstofnun telur einnig jákvætt að, við val á trjám-, runnum- og öðrum plöntutegundum verður loftslagsþol og fjölbreytni tegunda haft að leiðarljósi og sérstaklega að lögð verður áhersla á innlendar tegundir.

Svar: Þakkað er fyrir góða ábendingu.

6. Fræðsla og almenningsmiðlun er mikilvægt sameiginlegt verkefni

Náttúruverndarstofnun fagnar þeirri ríku áherslu sem lögð er á fræðslu, menntun og þátttöku íbúa í aðgerðaáætluninni. Það er í góðu samræmi við stefnu stjórnvalda þar sem fram kemur að ábyrgð á almenningsfræðslu um líffræðilega fjölbreytni sé víða, þar á meðal hjá fagstofnunum ríkisins, sveitarfélögum, náttúrustofum, skólum og söfnum. Að mati stofnunarinnar væri gagnlegt að skoða sérstaklega samstarf við borgina um fræðslu og miðlun sem tengist friðlýstum svæðum, verndargildi þeirra, umgengni og mikilvægi líffræðilegrar fjölbreytni í borgarlandinu.

Svar: Reykjavíkurborg er reiðubúin áframhaldandi góðs samstarfs við Náttúruverndarstofnun og þar eru mikil tækifæri fólgin í miðlun til almennings og fræðslu.

Skógræktarfélag Reykjavíkur - Auður Elva Kjartansdóttir

1. Alþjóðlegar skuldbindingar

„Skógræktarfélag Reykjavíkur (SR) fagnar framlagðri aðgerðaáætlun. Það er fagnaðarefni að sjá metnaðarfull markmið á borð við 3-30-300 regluna, markmið um fjölgun og eflingu grænna svæða í gróinni byggð og skuldbindingar gagnvart alþjóðlegum yfirlýsingum, svo sem Berlin Urban Nature Pactii, áskorun UNECE um Tré í borgum (Trees in Citiesiv) og Bonn-áskoruninni um endurheimt skógarvistkerfa í þágu loftslags, lífríkis og manna. Þó telur félagið að áætlunin sé um sumt of varkár og óskýr, og sums staðar áherslur of þröngar, til þess að hún nýtist sem skyldi við stefnumótun í óbreyttri mynd.“

Svar: Þakkað er fyrir brýninguna

2. Vísitala fyrir tegundafjölbreytni

„Skógræktarfélag Reykjavíkur leggur til að Reykjavíkurborg skilgreini jafnframt mælanlega vísitölu fyrir tegundafjölbreytni í borgarskógum og grænum svæðum, þar sem m.a. er tekið mið af fjölbreytni trjátegunda, lagskiptingu gróðurs og búsvæðum fyrir fugla, skordýr og annað lífríki. Jafnframt væri æskilegt að borgin setti sér markmið um uppbyggingu tegundafjölbreyttra skógarvistkerfa í útmörkum og stærri grænum svæðum borgarinnar sem hluta af langtímaaðgerðum til að styrkja líffræðilega fjölbreytni.“

Svar: Hugmyndin um gerð vísitölu fyrir tegundafjölbreytni en fjölbreytni í notkun tegunda á skógræktarsvæðum er áhugaverð og mikilvæg eins og vikið er að í umsögninni. Hún gæti þó reynst nokkuð slungin í framkvæmd og ratar því ekki í áætlunina að þessu sinni en verður skoðuð nánar.

3. Umhirða borgarlands

„Greina þarf á milli þess sem þjónar því að ná fram „sterkri líffræðilegri fjölbreytni“ Reykjavíkur og þess sem kann að hugnast sem flestum íbúum borgarinnar. Sem dæmi má nefna, að þorra íbúanna gæti líkað betur við grasflatir sem slegnar eru á umferðareyjum og grasflötum borgarinnar ótt og títt öll sumur en mislíkað við sömu grasflatir sem láttnar eru fara „í órækt“ og þar sem öflugur, villtur gróður og lífríki nær sér á strik. Með því er ekki hægt að segja að slegnar og „snyrtilegar“ grasflatir séu vistkerfi sem þjóni endilega betur hagsmunum líffræðilegrar fjölbreytni. Að sönnu er „órækt“ hentugri fyrir lífríki (fugla, smádýr) og fjölbreytni plantna en margslegin grasflöt – sem segja má að sé vistkerfi sem býr við ógnarstjórn.“

Svara: Tekið er undir brýninguna um mikilvægi þess að hugað sé að líffræðilegri fjölbreytni við umhirðu borgarlandsins og skilgreiningu á umhirðustigi. Þar skiptir fræðsla miklu máli.

4. Bonn áskorunin og birkiskógar

„Styrkja má áætlunina verulega þegar kemur að markmiði 2.B.6. Lítið er fjallað um mikilvægi þess að koma á fót nýjum, skógi vöxnum útivistarsvæðum nema hvað varðar „endurheimt birkiskóga“ – og þá einungis með því að „kanna eigi möguleikana“ á slíkri endurheimt. Orðalaginu „Möguleikar á aukinni ræktun birkiskóga í útmörk verði skilgreindir í tengslum við Bonn áskorunina“ má auðveldlega breyta í „Möguleikar á aukinni ræktun skóga í útmörk verði skilgreindir í tengslum við Bonn áskorunina“ án þess að það skaði styrk eða inntak né brjóti gegn markmiðum áskorunarinnar (sjá nánar lið 2 hér á eftir).“ „Í því samhengi vekur félagið athygli á því að í Heiðmörk er að finna eina náttúrulega (þ.e. upprunalega og sjálfgróna) birkiskóginn í Reykjavík, sem Skógræktarfélag Reykjavíkur varðveitir og annast. Þessi staðreynd ætti að fá skýrari umfjöllun í gögnum borgarinnar þegar fjallað er um stöðu og framtíð birkiskóga á höfuðborgarsvæðinu.“

Svar: Á vef Stjórnarráðsins og eldri vef Skógræktarinnar er fjallað um að meginmarkmið verkefna á Íslandi sem falla undir Bonn-áskorunina skuli miða að endurheimt birkiskóga. Með hliðsjón af

því og þeirri staðreynd hversu fáir birkiskógar eru eftir í Reykjavík, líkt og bent er á, er því kjörið tækifæri að kanna nánar þá möguleika sem kunna að vera til staðar við endurheimt þeirra í sambland við þá fjölbreytti skógrækt sem stunduð hefur verið í og umhverfis Reykjavík í áratugi. Skógræktaráætlun fyrir Reykjavík er væntanleg á næstu mánuðum en hún mun m.a. fjalla nánar um framtíðar möguleika til skógræktar í Reykjavík og hvernig skuli undirbúa slík verkefni.

5. Skráning götutrjáa og vernd eldri trjágróðurs

„Áætlunin gerir ráð fyrir skráningu götutrjáa (tegund, aldur, heilsa). Skógræktarfélag Reykjavíkur fagnar þessari áherslu. Félagið hefur í áratugi unnið að uppbyggingu borgarskóga og gróðursetningu trjáa á höfuðborgarsvæðinu í samvinnu við Reykjavíkurborg. [...] Ekki er samt nóg að skrá tré; jafnframt þarf að tryggja vernd þeirra trjáa sem eru af sjaldgæfum tegundum eða hafa sérstakt landslags- og vistfræðilegt gildi, þ.á.m. skjóláhrif, og setja mikinn svip á umhverfi sitt. Einnig væri æskilegt að borgin skoði leiðir til að skapa hvata fyrir lóðarhafa til að varðveita eldri tré í borgarlandslaginu og setji skýrari reglur og viðurlög við því að tré séu felld að óþörfu, enda veita þau mikilvæga vistkerfisþjónustu sem erfitt er að endurskapa þegar þau hafa verið fjarlægð“

Svar: Tekið er undir brýninguna. Reykjavíkurborg hefur óskað eftir því að íbúar sæki um leyfi til trjáfellinga stærri og eldri trjáa. Varðandi sérstöðu tegunda og vernd þeirra vantar að sumu leiti skýrari löggjöf en engu að síður er mikilvægt að sveitarfélög nýti þau tækifæri sem eru í skipulagslögum til verndar mikilvægra trjáa.

6. Tegundaval nálægt sjó

„Í því samhengi mætti einnig huga að aukinni ræktun saltþolinna trjátegunda við strandsvæði borgarinnar, svo sem við Ægissíðu og í Skerjafirði, þar sem trjágróður getur bæði styrkt líffræðilega fjölbreytni og veitt náttúrulega vörn gegn ágangi sjávar, öldugangi og fátíðum hafnarbylgjum“

Svar: Hugmyndin er áhugaverð og mætti skoða nánar hvaða strandsvæði kæmu til greina og sömuleiðis hvaða trjátegundir.

7. Staða skóga í skipulagi

„Þegar búið er að koma á fót ungskógi, er mikilvægt að með nýskógræktinni sé ekki aðeins tjaldað til einnar nætur; að ræktaði skógurinn komist af bernskuskeiði og fái tækifæri til að verða að þroskuðu skógarvistkerfi“. Nefnd eru dæmi um trjáfellingar eða mögulegar trjáfellingar í Öskjuhlíð, Höllum, Elliðaárdal og iðnaðarhverfi á Hólmsheiði.

Svar: Brýningin er þörf og mikilvægt er að við hönnun hins byggða umhverfis sé tekið tillit til þess gróðurs sem fyrir er og reynt sé að vernda hann eins og kostur er.

8. Vistkerfisþjónusta

„Skráningin ætti einnig að ná yfir sem fjölbættasta vistkerfisþjónustu. Hve mikið skjól veitir tréð (umferð /rok)? Er það hýsill fyrir fléttur eða skordýr? Forgangsraða ætti verndun eldri trjáa (veteran trees), þar sem líffræðilegt gildi þeirra eykst með veldisfalli með aldrinum.“

Svar: Þörf er á að borgin fái betra yfirlit um þau tré sem eru í borgarlandinu, sérstaklega götutré innan þéttbýlisins – t.a.m. vegna umhirðu þeirra og tímanleg útskipti áður en þau renna sitt skeið á enda. Þegar betri reynsla er komin á slíka skráningu væri vert að skrá vistkerfisþjónustu þeirra sem, líkt og bent er á, er bæði mikilvæg og fjölbreytt.

9. Landgræðsla og endurheimt landgæða

„Á útmörkum Reykjavíkur, til dæmis á Geldinganesi og Álfsnesi, er víða að finna rofabörð og mjög rýrt land þar sem jarðvegseyðing hefur átt sér stað um langan tíma. Slík svæði gætu hentað vel

til markvissrar uppbyggingar gróðurs og skógarvistkerfa þar sem markmiðið væri bæði að stöðva rof, bæta jarðveg og skapa ný búsvæði fyrir lífríki til framtíðar.“

Svar: Hugmyndin er áhugaverð og vert væri að skoða nánar hvar slík tilraun gæti farið fram.

10. Fjölbreyttur gróður og loftslagsþol

„Hættan af því að einblína á „endurheimt birkiskógavistkerfa“ (að endurreisa skógarvistkerfi – með sömu tegundasamsetningu og hurfu að mestu af Íslandi i kjölfarlandnáms á 9. öld) sem aðgerð í að auka þekju skóga er sú að ræktun skóga einnar tegundar (birkis) leiðir mögulega til minni seiglu skógarvistkerfa til framtíðar, ekki síst í ljósi fyrirsjáanlegra loftslagsbreytinga af mannavöldum. Skiptir þá litlu eða engu – ef tryggja á seiglu - hvort þessi eina trjategund er innlend eða framandi, eða hvort hún hefur lifað af íslenska veðráttu um lengri eða skemmri tíma. Umhverfisaðstæður fyrir lífríkið munu gerbreytast við 1,5-3°C hitaaukningu í öllum mánuðum ársins, svo ekki sé talað um enn meiri hitaaukningu sem sumar spár gera ráð fyrir.“

Svar: Þakkað er fyrir góða ábendingu. Ein af aðgerðum áætlunarinnar er að notaðar verði loftslagsþolnar tegundir í auknum mæli. Birtingarmynd breytts loftslags í Reykjavík eru þó nokkrum vafa undin orpnar. Áfram verður lagt til að endurheimt birkiskóga verði greind en á sama tíma að verði farið í fjölbreytta skógrækt á forsendum útivistar og notaðar verði loftslagsþolnar tegundir.

11. 3-30-300 reglan og lóðarhafar (Markmið 2.C.1)

„Þessi regla er frábær, gegnsær og einfaldur mælikvarði (3 tré sýnileg, 30% laufþekja í hverfi, 300m í skógi vaxið útivistarsvæði). Nýlegar rannsóknir á borgargróðri sýna jafnframt að slíkir grænir innviðir tengjast beint bættri lýðheilsu, minni streitu og aukinni vellíðan íbúa, sem styrkir enn frekar mikilvægi þess að innleiða regluna markvisst í borgarskipulagi. Samkvæmt nýlegri rannsókn á borgarskógi Reykjavíkur er meðal-laufþekja borgarinnar um 15%, sem undirstrikar að enn er verulegt svigrúm til að efla trjágróður og nálgast markmið 3-30-300 reglunnar. Í markmiði 2.C.9. kemur fram: „Laufþekja verði að lágmarki 10% í hverju hverfi Reykjavíkur. Ekki verði notaðar ágengar tegundir til þess að ná því markmiði (4.2). Í markmiði 3 (Ágengar tegundir) er m.a. kveðið svo að orði: „Framandi ágengar tegundir í borgarlandinu verði skilgreindar og gripið til aðgerða gegn þeim í mikilvægisröð. Hafnar verða aðgerðir gegn helmingi tegundanna (2.5)“. Reykjavíkurborg er stjórnvald sem ber skv. stjórnsýslulögum að sjá til þess að mál sé nægjanlega upplýst áður en ákvörðun er tekin í því (10.gr. „Rannsóknarreglan“). 8 í þessu samhengi er mikilvægt að vara við þeirri hættu að umræðan um ágengar plöntutegundir, þar á meðal sumar trjategundir, einkennist af upplýsingaóreiðu eða ýktum áhyggjum“

Svar: Því miður hefur umræða um framandi ágengar tegundir verið ómarkviss í lengri tíma. Hér er aðeins átt við nýrækt sem borgin fer í á sinn kostnað í almannarými en ekki innan lóða. Þar gengur hún á undan með góðu fordæmi. Alþjóðlegar skilgreiningar á framandi ágengum tegundum og mögulega ágengum tegundum verða notaðar þegar þar að kemur og samráð við helstu fagstofnanir um málefni þeirra.

„Áætlunin þarf að hvetja einkagarða og fyrirtæki til þátttöku. Skógrækt í þágu fjölbreytni gerist ekki bara á vegum borgarinnar; hún þarf að eiga sér stað í húsagörðum þar sem „skógarkenndur“ gróður (strúktúr í mörgum hæðum) er hvattur áfram í stað sléttra grasflata.“

Svar: Mikil tækifæri eru til aukinnar skógræktar innan lóða. Greina þarf nánar hvaða leiðir eru færar til þess að virkja íbúa, fyrirtæki og lóðarhafa til þátttöku í slíkum verkefnum.

12. Ágengar tegundir

„Í 1. grein kaflans um „ágengar tegundir“ er mælt fyrir um að framandi ágengar tegundir í borgarlandinu verði „skilgreindar,“ að gripið verði til aðgerða gegn þeim í mikilvægisröð og að hafnar verði aðgerðir gegn helmingi þeirra tegunda. Enn fremur er í 2. grein sagt að aflað verði

gagna um mögulega ágengar tegundir og forðast að nota þær í borgarlandinu. Þótt ákvæðin hljómi skynsamlega vaknar sú spurning hvort nægur lagagrundvöllur sé fyrir þeim aðgerðum sem kunna að fylgja, ef og þegar þessi áform koma til framkvæmda. Samkvæmt lögmatísreglu stjórnásluréttar mega stjórnvöld ekki grípa til íþyngjandi ráðstafana gagnvart borgurunum nema skýr heimild sé til þess í lögum og stjórnarskrá, sérstaklega þegar um er að ræða aðgerðir á einkalóðum“

Svar: Líkt og áður var nefnt verður aðeins gripið til aðgerða í borgarlandi á grundvelli þessarar áætlunar. Þörf er á skýrari skilgreiningu á hvaða tegundir teljist ágengar og mögulega ágengar á Íslandi, betra utanumhald um málaflokkinn og leiðbeiningu frá öðrum stjórnvöldum og fagstofnunum. Ekki er mælt fyrir um aðgerðir innan lóða heldur í borgarlandi þar sem sveitarfélagið mun ganga fram með góðu fordæmi.

„Efnin (s.k. furanocoumarin) sem er að finna í safu blaða og stöngla tröllahvanna geta vissulega valdið sólbrúna á berskjaldari húð og eðlilegt er, að plöntur sem valdið geta sólbrúna hjá börnum séu ekki hafðar þar sem börn eru að leika að sumarlagi. En þau efni eru ekki bundin við einstakar tegundir af Heracleum-ættkvíslinni. Fólk þarf að fara gætilega að ætíhvönn eða geithvönn á sólríkum sumardögum (þótt þær séu gamalgrónar í íslensku flórunni) og fara varlega að gulrótum, sellerí og steinselju. Þótt þær séu étnar af mannfólki þar sem þau valda ekki brunasárum innvortis, þó ofanjarðarvöxturinn geti verið húð fólks skeinuhættur í sterku sólskini. Mannfólk verður, þegar sól er hátt á lofti, að umgangast plöntur af sveipjurtaætt af varúð, hvort sem þær plöntutegundir eru innfluttar eða framandi. Þarfara mál og árangursríkara er að fræða en að hræða.“

Svar: Því miður hafa komið upp alvarleg slys í Reykjavík þar sem þessar plöntur hafa valdið líkamstjóni á íbúum og ógnað heilsu íbúa. Þessar tegundir gætu því fallið undir skilgreiningu SP um framandi ágengar lífverur. Tröllahvannir eru þekktir skaðvaldar í nágrannalöndum okkar Noregi og Danmörku. Þá falla þær tegundir undir áðurnefnda reglugerð nr. 583/2000. Furanocoumarin efni finnast í fleiri tegundum af sveipjurtaætt en þar skiptir þó magn safans máli og styrkur efnanna í honum. Því skiptir máli að þessar tegundir séu fjarlægðar t.a.m. af leiksvæðum barna og reynt sé að hamla útbreiðslu þeirra eftir fremsta megni.

„Einnig virðist sem gleymst hafi í þessum hluta áætlunarinnar að fjalla um ýmsa þá innfluttu skaðvalda og sjúkdóma á trjágróðri og öðrum plöntum sem hér hafa verið að nema land á undanfórnum árum og sem valdið hafa skaða á líffræðilegri fjölbreytni. Nægir þar að nefna sem dæmi nýlega skaðvalda á birki (birkiþélu og birkikembu) eða asparglyttu á gulvíði og fleiri víðitegundum. Þessar lífverur hljóta að falla undir hugtakið „framandi ágengar lífverur.“

Svar: Nýir skaðvaldar á gróðri geta svo sannarlega verið eða orðið framandi ágengar lífverur. Hins vegar vantar betri skilgreiningar á því hvaða tegundir um er að ræða og hvernig er hægt að grípa til aðgerða gegn þeim. Því er ekki fjallað sérstaklega um þær í þessari áætlun en allar hugmyndir væru vel þegnar í þeim efnum.

Náttúruminjasafn Íslands/Biodice – Ragnhildur Guðmundsdóttir

Markmið 2. A) Verndun

Punktur 7 um endurskráningu á fundarstöðum plöntutegunda: Hér mætti bæta við fuglategundum og nýjum válista fugla (eða gera nýjan punkt um fugla).

Svar: Þakkað fyrir góða ábendingu – skoðað verður hvort svigrúm er til að bæta aðgerðinni við á seinni stigum.

Markmið 2. C) Fjölgun og efling búsvæða

Punktur 4 um fjölbreyttan gróður: Bæta við að hér megi ekki nota mögulega ágengar tegundir.

Svar: Orðalag hefur verið lagfært til samræmis við ábendinguna.

Markmið 3: Ágengar tegundir

Punktur 1 um framandi ágengar tegundir í borgarlandinu. Bæta við að hér þurfi líka að skilgreina mögulega ágengar tegundir.

Svar: Öðrum punkti um mögulegar ágengar tegundir hefur verið bætt við til samræmis við ábendinguna: „2. Aflað verði gagna um mögulega ágengar tegundir og forðast að nota þær í borgarlandinu.“

Punktur 7 um kanínur: Bæta við að kanínur eru með þekktustu framandi ágengu tegundum í heimi og hafa því möguleika á að valda miklum skaða hér á landi.

Svar: Þakkað fyrir góða ábendingu – orðalag verður lagfært til samræmis á síðari stigum.

Punktur 8 um aukna þekkingu: Bæta við að hér þurfi einnig að kortleggja mögulega ágengar tegundir eins og stafafuru, alaskaösp, alaskavíði, garðamaríustakk og fleiri trjá- og garðplöntur sem sýna merki um ágengni og/eða eru þekktar ágengar framandi lífverur annars staðar.

Svar: Þakkað fyrir góða ábendingu. Skoðað verður að breyta orðalagi til samræmis á seinni stigum þar sem slíkt verkefni yrði sennilega leitt af öðrum en Reykjavíkurborg.

Tillaga að nýjum punkti um framandi lífverur í innfluttri gróðurmold: Aflað verði gagna um framandi lífverur í innfluttri gróðurmold og pottaplöntum sem endar í görðum Reykvíkinga.

Svar: Þakkað fyrir góða ábendingu – skoðað verður hvort svigrúm er til að bæta aðgerðinni við á seinni stigum þar sem verkefnið gæti reynst nokkuð umfangsmikið.

Markmið 3: Loftslagsbreytingar

Punktur 2 um val á trjám og runnum: Taka út „eins og við á“ þannig að setningin verði: *Lögð verður áhersla á innlendar tegundir.*

Svar: Þakkað fyrir góða ábendingu. Aðstæður í borgarumhverfi geta verið nokkuð ólíkar því sem gerist utan þéttbýlisins hvað varðar álag vegna ógegndræps yfirborðs, af völdum mengunar, salts, staðbundins veður- og vatnafars. Ekki eru alltaf til innlendar tegundir sem þola þær aðstæður og því þarf að nota þær „eins og við á“ í bland við aðrar tegundir.

Markmið 4. Að fræðsla um líffræðilega fjölbreytni fari fram með víðtækum hætti

Samræma orðanotkun á líffræðilegri fjölbreytni. Í þessu markmiði er á víxl talað um líffræðilegan fjölbreytileika og líffræðilega fjölbreytni.

Svar: Þakkað fyrir góða ábendingu – orðalag verður lagfært til samræmis á síðari stigum.

Samstarfsvettvangurinn Biodice (stytting á Biological Diversity of Iceland) og Náttúruminjasafn Íslands hafa sett líffræðilega fjölbreytni á oddinn í sínum verkefnum og fræðslumálum og gætu komið að fræðslu um líffræðilega fjölbreytni hjá Reykjavíkurborg.

Punktur 2. Þegar þessi liður verður útfærður nánar þá mætti benda hér á að m.a. Náttúruminjasafn Íslands tekur á móti skólahópum á sýningu safnsins, Vatnið í náttúru Íslands á 2. hæð Perlunnar. Sýningin er nútímaleg og fjölbreytt og býður upp á margvísleg viðfangsefni í náttúrufræðum. Fræðsla er ókeypis fyrir skólahópa, aðlöguð að hverju skólastigi og tekur mið af aðalnámskrá.

Svar: Þakkað er kærlega fyrir gott boð um samstarf, það verður án efa nýtt við innleiðingu aðgerðanna.

